

Big Serge: ANALÝZA SURREALISTICKÝCH A FANTASMAGORICKÝCH VÍKENDOVÝCH UDÁLOSTÍ - PRAPODIVNÉ POVSTÁNÍ PMC WAGNER

- CZ24 News | 28. června 2023

RUSKO: Události uplynulého víkendu (23. - 25. června 2023) byly tak surrealistické a fantasmagorické, že se vymykají popisu. V pátek nechvalně proslulá Wagnerova skupina zahájila něco, co vypadalo jako skutečné ozbrojené povstání proti ruskému státu. Obsadili část Rostova na Donu - města s více než milionem obyvatel, hlavního města regionu a sídla Jižního vojenského okruhu Ruska - a poté se v ozbrojené koloně vydali směrem k Moskvě. Tato kolona - plná těžké vojenské techniky včetně systémů protivzdušné obrany - se přiblížila na vzdálenost několika set kilometrů od hlavního města - prakticky bez zásahu ruských státních sil - než se náhle zastavila, oznámila, že s pomocí běloruského prezidenta Alexandra „strýčka Saši“ Lukašenka byla vyjednána dohoda, otočila se a zamířila zpět na Wagnerovy základny na Ukrajině.

Není třeba dodávat, že podívaná na ozbrojený pochod ruských žoldnéřů na Moskvu a na tanky a pěchotu Wagnerovy armády, která obklíčila budovy ministerstva obrany v Rostově, vyvolala mezi západním komentářem všeobecné přesvědčení, že ruský stát bude svržen a ruské válečné úsilí na Ukrajině se vypaří. Během několika hodin se vyrojily sebevědomé a obskurní předpovědi, včetně tvrzení, že se [ruská globální stopa rozpadne](#), protože Kreml odvolá vojáky na obranu Moskvy, a že [Rusko brzy vstoupí do stavu občanské války](#). Byli jsme také svědky toho, jak se rozjela ukrajinská propagandistická mašinerie, kdy postavy jako Anton Gerašenko a Igor Suško naprosto bombardovaly sociální sítě falešnými příběhy o vzpouře ruských armádních jednotek a „přeběhnutí“ regionálních gubernátorů k Prigožinovi. V této souvislosti je třeba říci něco o analytickém modelu, který v dnešní době převládá - je tu stroj, který okamžitě ožívá, přijímá fámy a dílčí informace v prostředí extrémní nejistoty a chrlí šablonovité výsledky, které odpovídají ideologickým předpokladům. Informace nejsou vyhodnocovány neutrálně, ale jsou vnucovány přes kognitivní filtr, který jim přiřazuje význam ve světle předem daných závěrů. Předpokládá se, že Rusko *se zhroutí* a projde změnou režimu (řekl to Fukuyama) - proto muselo být Prigožinovo jednání zarámováno ve vztahu k této předpokládané konečné hře. Na opačném konci spektra jsme byli svědky podobné míry agresivního přizpůsobování se modelům ze strany stoupenců Ruska „věřte plánu“, kteří byli přesvědčeni, že Wagnerovo povstání bylo jen hrou - promyšlenou lstí, kterou Prigožin a Putin vymysleli ve shodě, aby oklamali nepřátele Ruska a posunuli plán kupředu. Analytická chyba je zde stejná - informace jsou rozebírány pouze za účelem podepření a prosazení předem uzavřené konečné hry; až na to, že se předpokládá ruská všehoschopnost namísto ruského státního kolapsu.

Zastával jsem jakýsi střední názor. Myšlenka, že Rusku hrozí občanská válka nebo zhroucení státu, mi připadala krajně bizarní a naprosto nepodložená, ale zároveň jsem si nemyslel (a mám pocit, že události tento názor potvrdily), že Prigožin jednal ve spolupráci s ruským státem, aby vytvořil šarádu. Pokud skutečně bylo povstání ve Wagneru Psyop (psychologická operace), jejímž cílem bylo oklamat NATO, šlo o nesmírně promyšlenou a spletitou operaci, která zatím nevykázala žádný jasný přínos (více o tom za chvíli).

Jsem přesvědčen, že Prigožin jednal z vlastní vůle a extrémně riskantním způsobem (který riskoval jak vlastní život, tak destabilizující vliv na Rusko). To postavilo ruský stát před skutečnou krizi (i když ne natolik vážnou, aby ohrozila jeho existenci), kterou podle mého názoru zvládl vcelku dobře.

Wagnerovo povstání bylo pro Rusko zcela zjevně špatné, ale ne existenčně, a stát odvedl dobrou práci při jeho zvládnání a zmírňování.

Pojďme se do toho pustit a začněme krátkým pohledem na časovou osu událostí.

Anatomie vzpoury

Množství dezinformací (šířených zejména Ukrajinci a ruskými liberály žijícími na Západě), které se během víkendu šířily, bylo extrémní, a proto by bylo rozumné zkontrolovat průběh událostí tak, jak se skutečně staly.

Prvním signálem, že něco není v pořádku, bylo několik výbušných prohlášení šéfa společnosti Wagner Jevgenije Prigožina z 23. září (pátek). V poměrně dlouhém a nevyrovnaném rozhovoru [pronesl](#) šokující tvrzení, že ruská záminka k válce na Ukrajině byla naprostá lež a že válka byla plná korupce a vražd civilistů. Věci se pak staly ještě šílenějšími, když Wagner tvrdil, že ruská armáda zasáhla jejich tábor raketou. To bylo krajně podivné – na [videu](#), které bylo zveřejněno (a které mělo ukazovat následky tohoto „raketového úderu“), nebyl vidět žádný kráter po dopadu, trosky ani žádný zraněný nebo zabitý Wagnerův personál. „Škody“ způsobené raketou spočívaly v tom, že v příkopu hořely dva táborové ohně – Rusko zřejmě disponuje raketami, které dokáží založit malé kontrolované požáry, aniž by zničily okolní rostlinstvo?

Video samozřejmě neukazovalo následky raketového útoku, ale Prigožinova rétorika se poté vystupňovala a brzy oznámil, že Wagner zahájí „pochod za spravedlnost“, aby dosáhl nápravy svých různých křivd. Nebylo jasné, co přesně chce, ale zdálo se, že se soustředí na osobní zášť vůči ministru obrany Sergeji Šojguovi a náčelníkovi generálního štábu Valeriji Gerasimovovi.

Krátce poté se objevilo několik videí od ruských úřadů (včetně jednoho s generálem Surovikinem), které zjevně žádaly Wagnera, aby „zastavil pohyb svých kolon“ a vrátil se na svá stanoviště, aby zabránil krveprolití a destabilizaci. Tím se potvrdily některé zvěsti, že Wagner opouští divadlo v plné síle. Zprávy o tom, že v Moskvě i jinde byla aktivována ruská Národní garda, jako by potvrzovaly obavy, že ozbrojený střet v Rusku je na spadnutí.

Koncem pátku se v Rostově (s červeným označením Z) [objevily ozbrojené konvoje Wagnera](#), které ovládly několik vojenských úřadů, což se rovnalo nekrvavému převratu ve městě. Scény byly poněkud obskurní – tanky v ulicích města a bezpečnostní kordony kolem klíčových objektů, ale zdánlivá lhostejnost obyvatelstva. [Lidé se vmísili mezi Wagnerovy vojáky, metaři se věnovali své práci, Wagnerovi vojáci si kupovali cheeseburgery](#) a lidé se fotili s tanky.

T-72 je dokonalým příslušenstvím

Večer se [Prigožin setkal tváří v tvář se dvěma vysokými představiteli ministerstva obrany](#) - náměstkem ministra obrany Janusem Jevkurovem a náměstkem ředitele vojenské rozvědky Vladimírem Alexejevem.

Následujícího dne (sobota 24.) se situace skutečně vyostřila, když se objevily zprávy, že se v předválečném Rusku pohybují dvě početné ozbrojené jednotky. Jedním byla kolona Wagnerova personálu a zbraní, která odjela z Rostova do Moskvy, a druhým byly čečenské jednotky vyslané státem do Rostova. V souvislosti se zprávami o tom, že ruské státní síly zřizují zátarasy a obranné pozice mimo Moskvu, se zdálo, že by mohly hrozit dvě samostatné bitvy - jedna, v níž by Wagnerova kolona bojovala se státními silami mimo Moskvu, a druhá, v níž by Čečenci a zbytky Wagnerových jednotek bojovali o kontrolu nad Rostovem.

V této chvíli se začaly šířit ukrajinské dezinformace, které tvrdily, že k Prigožinovi přebíhají ruské vojenské jednotky a regionální správy, což v podstatě znamenalo, že nejde jen o povstání Wagnera proti státu, ale o plošnou vzpouru ruského systému proti Putinově vládě. Ve skutečnosti (a to je klíčový bod, k němuž se vrátím později) k žádnému přeběhnutí v regulérních ruských vojenských jednotkách nebo regionálních správách nedošlo a nedošlo ani k žádným občanským nepokojům. Vzpoura se omezila na Wagnerovu skupinu, a i tak se jí neúčastnili všichni.

Ať už to bylo jakkoli, v sobotu v podvečer se objevily reálné důvody k obavám, že by se mohlo začít střílet u Moskvy nebo v Rostově. Putin vydal prohlášení, v němž odsoudil zradu a slíbil odpovídající reakci. Ruské ministerstvo spravedlnosti otevřelo trestní spis Prigožina pro velezradu. Wagnerova kolona sestřelila dvě letadla ruského ministerstva obrany (vrtulník Mi-8 a IL-22). Globální atmosféra se znatelně zvlhčila objemem slin, které proudily z Washingtonu.

Nemůžeš tam zaparkovat, kamaráde

Pak se Wagnerův sloup zastavil. Běloruská vláda oznámila, že s Prigožinem a Putinem byla vyjednána dohoda. Lukašenkův úřad tvrdil, že „dospěli k dohodám o nepřipustnosti rozpoutání krvavého masakru na území Ruska“. Kolona odbočila z cesty na Moskvu a vrátila se do Vagnerových polních táborů po Ukrajině a Vagnerovy jednotky ponechané v Rostově se sbalily a odjely. Kromě posádek dvou sestřelených letadel nebyl nikdo zabit.

Samozřejmě se okamžitě začalo spekulovat o podmínkách dohody mezi Prigožinem a státem. Někteří spekulovali, že Putin souhlasil s odvoláním Šojgua, Gerasimova nebo obou z jejich funkcí (možná o to celou dobu šlo?). Ve skutečnosti byly podmínky poměrně nepřesvědčivé a antiklimatické:

1. Obvinění z velezrady proti Prigožinovi bylo staženo a on měl odjet do Běloruska.
2. Wagnerovi bojovníci, kteří se účastnili povstání, nebudou obviněni a vrátí se do operací na Ukrajině.
3. Wagnerovi bojovníci, kteří se neúčastnili povstání, podepisovali smlouvy s ruskou armádou (v podstatě opouštěli Wagnera a stávali se regulárními smluvními vojáky).
4. Neurčitá zmínka o „bezpečnostních zárukách“ pro Wagnerovy bojovníky

Takže je to celé velmi zvláštní. Skutečné ozbrojené povstání s tanky a těžkými zbraněmi (ne muž s buvolí čelenkou) s převzetím vojenských zařízení, které Lukašenko náhle ukončil, a jediné, co z toho Prigožin zřejmě získal, byl... volný průjezd do Běloruska? Vskutku zvláštní.

Pokusme se tedy rozebrat, co se zde stalo, pomocí analytického rámce, který není předem deterministický – to znamená, že předpokládáme, že ani ruská všehoschopnost, ani změna ruského režimu a neoliberální přítulnost nejsou zaručeny.

Rád bych se nejprve věnoval právě těmto dvěma ideologicky předurčeným teoriím. Na jedné straně jsme měli ty, kteří tvrdili, že se Rusko chystá uvrhnout do občanského konfliktu a změny režimu, a na straně druhé ty, kteří si myslí, že celá věc byla předem naplánovaným PSYOP ruské vlády. Ti první již byli zdiskreditováni tím, že se všechny jejich dramatické předpovědi zhroutily během 24 hodin – Prigožin ve skutečnosti nevedl metastázující vzpouru, nesvrhl Putina a neprohlásil se za cara Evžena I. Druhá krajní teorie – psyop – zůstává životaschopná, ale podle mého názoru krajně

nepravděpodobná, a to z důvodů, které nyní vyjmenuji.

Scénáře Psyop

Je poměrně snadné jednoduše říci, že „vzpouora byla psyop“, aniž bychom to rozvedli. Je triviálně zřejmé, že [Wagnerova vzpoura „zmátla“ západní analýzy](#) – ale to není ipso facto důkaz, že *vzpouora byla zinscenována s cílem zmást Západ*. Musíme se ptát na něco konkrétnějšího – za jakým účelem mohlo být povstání zinscenováno?

Identifikoval jsem čtyři diskrétní teorie, které si přinejmenším zaslouží prozkoumání – pojďme se na ně podívat a promluvit si o tom, proč si myslím, že všechny nakonec nedokážou povstání uspokojivě vysvětlit.

Možnost 1: Živá návnada

Jedním z možných vysvětlení – které jsem viděl poměrně často – je myšlenka, že Prigožin a Putin zinscenovali povstání za účelem vylákání teoretických sítí buřičů, zahraničních agentů a neloajálních živlů. Předpokládám, že se uvažovalo o tom, že Prigožin vytvoří řízený, ale kosmeticky realistický pocit krize ruského státu, čímž se Putinova vláda bude jevit jako zranitelná a donutí zrádné a nepřátelské strany napříč Ruskem, aby se odhalily.

Z koncepčního hlediska to není nic jiného než to, že Putinova vláda předstírá, že je zraněným zvířetem, aby přilákala mrchožrouty a mohla je zabít.

Myslím, že tato teorie je pro lidi přitažlivá, protože Putina představuje jako extrémně lstivého, machiavelistického a paranoidního vůdce. To je také důvod, proč si myslím, že je špatná. Putin získal velkou část legitimacy díky své schopnosti vést válku, aniž by narušil každodenní život v Rusku – neexistují žádné příděly, odvody, omezení pohybu atd. Ve skutečnosti jedna z největších kritik Putina zaznívá ze strany válečníků, kteří tvrdí, že válku vede příliš bázlivě ze strachu a příliš se zabývá udržením normálního stavu v Rusku.

Zdá se tedy nelogické, že vůdce, který si dal záležet na tom, aby ruskou společnost nepřivedl do válečného stavu, udělá něco tak destabilizujícího, jako je zinscenování falešného povstání. Navíc, pokud byla Wagnerova vzpoura skutečně šarádou, která měla vykourit další zrádné a teroristické živly, tak se moc nepovedla – nedošlo k žádnému přeběhnutí, občanským nepokojům ani k odsouzení Putina. Z několika důvodů tedy teorie o živé návnadě neprošla čichovým testem.

Možnost 2: Maskovací nasazení

Druhou teorií je myšlenka, že Wagnerovo povstání bylo v podstatě obrovskou kouřovou clonou, která měla umožnit přesun vojenských sil po Rusku. Předpokládám, že se zde uvažuje o tom, že pokud ozbrojené kolony zdánlivě divoce poletují kolem, lidé by si nemuseli všimnout, kdyby se ruské síly přesunuly na pozice, řekněme k útoku na Sumy nebo Charkov. Tento názor kosmeticky podpořila zpráva, že Prigožin pojedje do Běloruska. Byla celá tato záležitost lstí, která měla zamaskovat přesun Wagnera na operaci na západní Ukrajině?

Problém tohoto způsobu uvažování je trojí. Zaprvé špatně chápe složitost přípravy sil na operace. Nejde jen o to najet na pozice s řadou nákladáků a tanků – je zde obrovská potřeba logistiky. Je třeba zajistit munici, palivo, infrastrukturu v týlu. To nelze provést za 24 hodin pod dočasným krytím falešné vzpoury.

Za druhé, efekt „rozptýlení“ je většinou zaměřen na média a komentáře, nikoli na vojenské

zpravodajství. Jinak řečeno – CNN a New York Times se rozhodně zaměřily na povstání Wagnera, ale americké satelity nadále přelétají nad prostorem bojů a západní ISR stále funguje. Prigožinovy výstřelky by jim nezabránilly v pozorování inscenace k útoku na novou frontu.

Za třetí a konečně, nezdá se, že by Prigožina do Běloruska doprovázelo mnoho Wagnerů – jeho cesta do Lukašenkovy země vypadá spíše jako exil než jako přesun Wagnerovy skupiny.

Možnost 3: Umělá radikalizace

Jde o obvyklou teorii „pod falešnou vlajkou“, která se šíří vždy, když se někde stane něco špatného. Stává se z toho poněkud banální a otřepaná teorie: „Putin zinscenoval povstání, aby mohl eskalovat válku, zvýšit mobilizaci atd.“.

To nedává smysl a je snadné to odmítnout. Došlo ke skutečným ukrajinským útokům uvnitř Ruska (včetně útoku dronem na Kreml a přeshraničních výpadů ukrajinských sil). Pokud by Putin chtěl válku zintenzivnit, mohl využít kteroukoli z těchto příležitostí. Představa, že by se rozhodl zorganizovat *vnitřní povstání* – a riskovat tak rozsáhlou destabilizaci – místo toho, aby se zaměřil na Ukrajinu, je směšná.

Možnost 4: Konsolidace moci

Ze všech teorií o psychopatii má tato pravděpodobně největší opodstatnění. Existovaly dvě různé odnože, kterým se budeme věnovat postupně.

Zpočátku někteří spekulovali, že Putin využívá Prigožina k vytvoření záminky k vytlačení Šojgua a Gerasimova. To jsem považoval za nepravděpodobné z několika důvodů.

Zprvu si nemyslím, že je důvodné tvrdit, že si tito muži zaslouží vyhazov. Na začátku války Ruska byly nevyrovnané prvky, ale ve zbrojním průmyslu je zřejmý oblouk zlepšení, kdy jsou klíčové systémy jako Lancet a Geran k dispozici ve stále větším množství, a právě teď ruské ozbrojené síly dělají z ukrajinské protiofenzívy mulč.

Za druhé, pokud by Putin chtěl odvolat Šojgua nebo Gerasimova, bylo by to v reakci na falešné povstání nejhorší způsob, jak to udělat, protože by to vyvolalo dojem, že Putin ustupuje požadavkům teroristů. Mějte na paměti, že Putin Šojgua ani Gerasimova za jejich postup ve válce veřejně nekritizoval. Veřejně se zdá, že mají jeho plnou podporu. Mohl by je prezident v reakci na Prigožinovy požadavky skutečně odvolat, aniž by vypadal neuvěřitelně slabě? Daleko lepší by bylo, kdyby je Putin prostě vyhodil z vlastní vůle – a učinil tak králem sebe, a ne Prigožina.

V tuto chvíli se nezdá, že by Šojgu nebo Gerasimov o své posty přišli. To vedlo k tomu, že se teorie o „konsolidaci moci“ překloupila do druhé linie úvah, že Putin chtěl Prigožina využít v podstatě k zátěžové zkoušce ruského politického systému, aby zjistil, jak bude reagovat vedení regionální správy a armády.

Objekty Prigožinova hněvu?

Povstání je tak bráno jako požární cvičení – zapněte poplach, sledujte, jak všichni reagují, a dělejte si poznámky o tom, kdo se řídil pokyny. Aby toho nebylo málo, ruské politické osobnosti se vyrojily, aby potvrdily svou podporu Putinovi a odsoudily Wagnera – s příznačným ruským šmrncem, jako když tverský gubernátor vyzval Prigožina, aby spáchal sebevraždu. To možná dodává důvěryhodnost myšlence, že Putin chtěl otestovat své podřízené.

Opět si však myslím, že tato teorie opomíjí několik klíčových bodů. Za prvé, Rusko se zdálo být vnitřně velmi stabilní. Putin nečelil žádné opozici ani nátlaku, žádným občanským nepokojům, vzpourám v armádě, kritice ze strany vysoce postavených politických osobností – není jasné, proč by cítil potřebu otrást zemí jen proto, aby otestoval loajalitu politického aparátu. Možná si myslíte, že je to hyperparanoidní stalinistická postava, která se cítí být vedena k tomu, aby si se zemí hrála mindráky, ale to opravdu neodpovídá jeho schématu fungování. Za druhé, trajektorie války je v tuto chvíli v drtivé většině ve prospěch Ruska, vítězství u Bachmutu má veřejnost čerstvě v paměti a ukrajinská protiofenzíva vypadá stále více jako světově historický vojenský propadák. Nedává příliš smysl, proč by zrovna v této době, kdy se Rusku daří, chtěl Putin hodit granát jen proto, aby otestoval reakční dobu.

Nakonec si myslím, že všechny tyto teorie „Psyop“ jsou velmi slabé, pokud je hodnotíme v dobré víře v jejich vlastní podmínky. Jejich omyly mají společnou nit. Rusku se daří velmi dobře, armáda podává vynikající výkony při probíhající porážce ukrajinské protiofenzívy, nedochází k žádným vnitřním nepokojům a nepokojům a ekonomika roste. Psychopatická linie myšlení předpokládá, že v době, kdy se věci vyvíjejí dobře, by Putin podstoupil obrovské riziko zinscenováním falešné vzpoury za zanedbatelné zisky, čímž by riskoval nejen občanské nepokoje a krveprolití, ale také poškození obrazu stability a spolehlivosti Ruska v zahraničí.

Předpokládá se, že Putinův tým je všehoschopný a je schopen vymyslet velmi složité podvodné schéma. Nemyslím si, že ruská vláda je všehoschopná. Myslím si, že je prostě normálně kompetentní – příliš kompetentní na to, aby provedla takový trik s vysokým rizikem a nízkou odměnou.

Co chce Prigožin

Někdy rád přemýšlím o západním předurčení „konce dějin“ (v němž jsou všechny dějiny neúprosným

pochodem ke globální neoliberální performativní demokracii a konečné osvobození a štěstí celého lidstva je oznámeno, když v Moskvě, Pekingu, Teheránu a Pchjongjangu zavlaže vítězná vlajka hrdosti) jako o geopolitickém pokračování Jurského parku – dojemného příběhu o pýše a zkáze (a jednoho z mých nejoblíbenějších filmů).

Analytický model tvůrců Jurského parku předpokládal, že se dinosauři – tvorové, o kterých prakticky nic nevěděli – časem podrobí kontrolním postupům jako zvířata v zoo. Zaslepení iluzí kontroly a teoretickou stabilitou svých systémů (o nichž se předpokládalo, že jsou stabilní, protože byly navrženy tak, aby stabilní byly), nedocenili skutečnost, že tyranosaurus měl vlastní inteligenci a vůli.

Myslím, že Jevgenij Prigožin je trochu jako tyranosaurus v Jurském parku. Zdá se, že jak západní neoliberální aparát, tak ruští čtyřrozměrní plánovači považují Prigožina za kolečko, které existuje proto, aby plnilo funkci jejich modelu světa. Ať už je tímto modelem dlouhý pochod dějin k demokracii a poslednímu člověku, nebo geniální a vyladěný Putinův mistrovský plán na zničení unipolárního atlantického světa, na tom příliš nezáleží – obojí má tendenci popírat Prigožinovu dějinnost a dělat z něj otroka modelu. Možná je však tyranosaurem s inteligencí a vůlí, která má vnitřně generovaný směr lhostejný k našim modelům světa. Možná strhl plot ze svých vlastních důvodů.

Rádoby Lenin? Nebo jen člověk zahnaný do kouta?

Musíme se vrátit k tomu, kdo je Prigožin a co je Wagner.

Pro Prigožina je Wagner především obchod, který mu vydělal obrovské množství peněz, zejména v Africe. Hodnota Wagneru (v tom nejzákladnějším smyslu) vyplývá z jeho vysoké bojové efektivity a z jeho jedinečného postavení jako subjektu nezávislého na ruských ozbrojených silách. Jakékoli ohrožení kteréhokoli z těchto faktorů představuje pro Prigožina finanční a statusovou katastrofu.

Nedávný vývoj ve válce ukázal, že Wagnerova skupina je jako životaschopná PMC existenčně ohrožena. Jedná se zejména o:

1. Soustředěnou snahu ruské vlády [přinutit bojovníky společnosti Wagner k podpisu smluv](#) s ministerstvem obrany. V podstatě tak hrozí likvidace Wagnera jako nezávislé organizace a jeho

začlenění do pravidelné ruské armády.

2. Wagner [ztrácí příliv pracovních sil](#) z loňských odvodů (včetně odsouzených). Tito odvedenci představovali obrovskou rezervu pracovních sil, která Wagnerovi umožnila převzít na svá bedra rozsáhlé boje v Bachmutu, ale mnozí z nich již svou službu ukončili.

To znamená, že Wagner čelí potenciální destrukci ze dvou stran. Na institucionální úrovni chce ruská vláda v podstatě neutralizovat nezávislost Wagnera tím, že jej začlení do MO. Z Prigožinova pohledu to v podstatě znamená znárodnění jeho podniku.

Navíc zeštíhlený Wagner (po vyřazení velké části branců, kteří jej zvětšili na velikost armádního sboru) není něco, co by Prigožin chtěl poslat do bojů na Ukrajině. Jakmile se Wagner zmenší na jádro zkušených operátorů pro mokrou práci, ztráty na Ukrajině začnou přímo ubírat na životaschopnosti Wagnera.

Jinými slovy, Prigožin a úřady se ocitli ve slepé uličce. Prigožinovi šlo nejspíš ze všeho nejvíc o to, aby slávu získanou v Bachmutu využil k tomu, aby Wagnera odvezl zpět do Afriky a začal opět vydělávat spoustu peněz. Nechtěl však, aby jeho PMC byla začleněna do ruské armády nebo aby jeho jádro smrtících profesionálů bylo oslabeno v další velké bitvě na Ukrajině. MO naopak velmi stojí o to, aby Wagnerovy bojovníky absorbovalo do pravidelné armády a využilo je k porážce Ukrajiny na bojišti.

Dochází tedy k jasnému střetu zájmů.

Ale co s tím může Prigožin dělat? Nemá absolutně žádnou institucionální moc a Wagner je závislý na ministerstvu obrany, pokud jde o vybavení, zásobování, ISR a mnoho dalšího. Navíc Prigožinův osobní majetek a jeho rodina spadají pod jurisdikci ruského státu. Jeho vliv je velmi omezený. Ve skutečnosti může udělat jen několik málo věcí. Může natáčet videa, aby ztrapnil, obtěžoval a ponížil ministerstvo obrany. Samozřejmě asi není moudré v těchto výlevech přímo útočit na Putina a urážet obyčejné ruské vojáky by nemuselo hrát dobře, takže tyto útoky musí být správně zacíleny právě na ten druh byrokratických špiček, které má ruská veřejnost sklon nemít ráda – na muže jako Šojgu a Gerasimov.

Kromě těchto videozáběrů měl Prigožin ve skutečnosti jedinou možnost, jak zastavit institucionální pohlčení Wagnera – uspořádat ozbrojený protest. Přimět co nejvíce mužů, aby se k němu přidali, udělat krok a zjistit, zda se podaří stát rozkolísat natolik, aby mu vyhověl.

Zní to samozřejmě divně. Slyšeli jste o diplomacii s dělovými čluny – teď se podíváme na vyjednávání o smlouvách s tanky. Přesto je zřejmé, že jádrem byl spor o nezávislost a postavení Wagnera vůči ruským vojenským institucím. Začátkem tohoto měsíce Prigožin oznámil svůj záměr [neuposlechnout prezidentský rozkaz](#), který jeho stíhačům ukládal podepsat smlouvy s MO do 1. července.

[Prigožinovo prohlášení](#) z dnešního rána (pondělí 26. června) však bylo velmi poučné. Soustředilo se téměř výhradně na jeho hlavní stížnost: Wagner měl být začleněn do institucionální armády. Nedotáhl to sice do konce a nezaznamenal, že by tím došlo ke znárodnění jeho vysoce ziskového podniku, ale jeho komentáře nenechávají nikoho na pochybách o jeho motivaci. Zde je několik klíčových bodů, které uvádí:

- Wagner nechtěl podepsat smlouvy s ministerstvem obrany.
- Vstoupení do MO by znamenalo konec Wagnera: „Tato jednotka měla přestat existovat 1. července.“
- „Cílem naší kampaně bylo zabránit zničení skupiny Wagner.“

Ale co si Prigožin myslel, že se stane? Jaký byl jeho optimistický scénář? Pravděpodobně doufal, že všeobecné protibyrokratické a protikorupční nálady v kombinaci s Wagnerovou popularitou a slávou povedou k nárůstu podpory skupiny, což vládu přiměje k souhlasu s Wagnerovou nezávislostí.

Bylo to odvážné rozhodnutí. Tváří v tvář institucionálnímu pohlcení vsadil Prigožin na rozváznou destabilizační kampaň, která by zemí otřásla natolik, aby Putina vyděsila a přiměla ho k dohodě. Prigožin se mohl přesvědčit, že jde o chytrý a rozhodný hod kostkou, který může zvrátit situaci v jeho prospěch. Já si spíše myslím, že vůbec nehráli v kostky. Hráli karty a Prigožin neměl v ruce nic.

Krizové řízení v Rusku

Předpokládám, že právě tato část článku mi zvedne náladu a vysloužím si obvinění, že se s ní „vyrovnávám“ – budiž. Jen to řekněme na rovinu:

Rusko zvládlo Wagnerovo povstání velmi dobře a jeho řízení krize ukazuje na vysoký stupeň stability státu.

Netvrdím, že povstání bylo pro Rusko dobré. V několika ohledech bylo jednoznačně negativní. Wagner sestřelil ruská letadla a ruští piloti byli zabiti. Prigožinovi pak bylo umožněno odejít poté, co způsobil tato úmrtí – skvrna na vládě. Došlo k všeobecnému zmatku, což morálce neprospívá, a operace v Jižním vojenském okruhu byly narušeny Wagnerovým obsazením Rostova.

Celkově to pro Rusko nebyl dobrý víkend. Byla to krize, ale byla to krize, kterou stát celkově zvládl docela dobře a zmírnil její negativní stránky – možná dokonce udělal z Prigožinových citronů sklenici nebo dvě limonády. Je možná trochu příznačné, že Šojgu býval ministrem pro mimořádné situace (v podstatě pro pomoc při katastrofách). Katastrofy nejsou nikdy dobré, ale vždy je lepší je dobře zvládnout, když už se stanou.

Reakce státu byla vlastně docela jednoduchá: nazvat Prigožinův blaf.

Prigožin jel se svou kolonou k Moskvě – ale co měl dělat, až tam dorazí? Ruská národní garda se chystala zablokovat jim vstup do města. Zaútočil by Wagner na Moskvu? Stříleli by na příslušníky národní gardy? Zaútočili by na Kreml nebo ostřelovali chrám svatého Vasila? To by vedlo k nevyhnutelné smrti všech zúčastněných. Wagner bez vlastního zásobování a zásobování nemůže úspěšně bojovat s ruskými ozbrojenými silami a pravděpodobně by se nedokázal zásobovat déle než jeden nebo dva dny.

Problém Prigožinova přístupu spočívá v tom, že pantomima převratu nefunguje, pokud nejste ochotni se o převrat skutečně pokusit – a převrat funguje pouze tehdy, pokud jsou institucionální orgány na vaší straně. Není to tak, že by Prigožin mohl přijet s tankem k Leninovu mauzoleu a začít vydávat rozkazy federálním ministerstvům a ozbrojeným silám. Převraty vyžadují kontrolu nad institucionálními pákami moci – regionálními gubernátory, ministerstvy a důstojnickým sborem ozbrojených sil.

To vše Prigožin nejenže neměl, ale celý mocenský aparát ho odsoudil, pohrdal jím a označil ho za zrádce. Poté, co se vzbouřil a dostal se do slepé uličky, měl jedinou možnost: buď zahájit přestřelku před Moskvou a zaručit si, že zemře a vejde do dějin jako zrádný terorista, nebo se vzdát. Je pravděpodobné, že Wagnerova kolona sestřelující ruské letadlo (což Prigožin později prohlásil za „omyl“) ho vyděsila a utvrdila v tom, že zašel příliš daleko a nemá dobré východisko. Když soupeř dorovná a vy nemáte v ruce nic, nezbyvá vám nic jiného než složit.

Vezměme si tedy na chvíli aktuální situaci v Rusku. Obrněná kolona jela směrem k hlavnímu městu. Jaká byla reakce ruského státu a lidu? Úřady na všech úrovních veřejně odsoudily povstání a vyjádřily podporu prezidentovi. Nedošlo k žádnému přeběhnutí, a to ani z vojenských jednotek, ani z civilní správy. Nedošlo k žádným občanským nepokojům, rabování ani ztrátě byť jen základní vládní kontroly v zemi. Srovnajte scény v Rusku během ozbrojeného povstání se Spojenými státy v létě 2020. Která země je opět stabilnější?

Vládě se nakonec podařilo zažehnat krizovou situaci, která mohla snadno přerůst ve značné krveprolití, aniž by kromě posádek dvou sestřelených letadel (jejichž oběti bychom neměli bagatelizovat a které je třeba mít na paměti jako oběti Prigožinových ambicí) přišly o život. Podmínky „urovnání“ navíc neznamenají nic víc než Prigožinovu kapitulaci. Zdá se, že on sám je odsouzen do jakéhosi polovičního vyhnanství v Bělorusku (potenciálně čeká na okamžik Trockého ledu) a zdá se, že většina Wagnerů podepíše smlouvy a bude absorbována do ruské institucionální armády. Na základě projevu, který Putin pronesl dnes večer (v době psaní tohoto textu před patnácti minutami), mají bojovníci Wagnera pouze tři možnosti: podepsat smlouvy s MOD, rozpustit se a odjet domů, nebo se připojit k Prigožinovi v běloruském exilu (pravděpodobně bez své výstroje). Pokud jde o institucionální status Wagnera, Prigožin prohrál a stát vyhrál. Wagner jako nezávislý bojový subjekt skončil.

Musíme být samozřejmě upřímní, pokud jde o škody způsobené povstáním.

Prigožin při sestřelení letadla svou kolonou zabil ruské vojáky a poté byl obviněn z velezrady. Lze samozřejmě říci, že přinesení mírového řešení zabránilo dalšímu krveprolití, ale to nic nemění na tom, že zabil ruské vojáky a může odejít. Jedná se o selhání s morálním rozměrem i rozměrem institucionální legitimacy.

Kromě toho by celá tato epizoda měla sloužit jako důrazné poučení o tom, jak nestabilní je spoléhat se na žoldnéřské skupiny, které působí mimo formální vojenské instituce. Takových skupin je v Rusku celá řada, nejen Wagner, a bylo by chybou, kdyby vláda rázně nepřikročila k likvidaci jejich nezávislosti. V opačném případě prostě čeká, až se něco podobného stane znovu – potenciálně s mnohem výbušnějším výsledkem.

Celkově se však zdá být nesporné, že vláda zvládla extrémní krizi poměrně kompetentně. Na rozdíl od nového západního obratu, že Wagnerova vzpoura odhalila slabost Putinovy vlády, jednota státu, klid lidí a chladnokrevná strategie deeskalace naznačují, že ruský stát je stabilní.

Závěr: 1917

Jednou z nejuniverzálnějších a nejoblíbenějších lidských zábav je vytváření špatných historických analogií a tento víkend byl tento proces rozhodně v plném proudu. Nejoblíbenějším přirovnáním bylo samozřejmě srovnání Prigožinova povstání s pádem cara v roce 1917.

Problém je v tom, že tato analogie dokonale převrací pravdu.

Car padl v roce 1917, protože byl na velitelství armády daleko od hlavního města. V době jeho nepřítomnosti vedla vzpoura posádky v Petrohradě ke kolapsu vládní moci, kterou pak převzal nový kabinet sestavený ze státní dumy. Převratů se nedosahuje bezhlavým krveprolitím. Nejdůležitější je základní otázka byrokratické autority, neboť právě to znamená vládnout. Když zvednete telefon a vydáte rozkaz k uzavření železniční trati; když svoláte vojenskou jednotku do pohotovosti; když vydáte objednávku na nákup potravin, nábojů nebo léků – jsou tyto pokyny respektovány?

Bylo triviálně zřejmé, že Prigožin nemá ani sílu, ani institucionální podporu, ani skutečnou touhu uzurpovat si moc, a představa, že se pokouší o skutečný převrat, byla absurdní. Představte si na chvíli, že by se Wagnerovi podařilo probít se přes ruskou Národní gardu do Moskvy. Prigožin vtrhne na ministerstvo obrany – zatkne Šojgua a usedne do jeho křesla. Opravdu věříme, že by armáda v poli najednou plnila jeho rozkazy? Není to kouzelné křeslo. Moc přichází ke slovu pouze v případě totálního zhroucení státu, a to, co jsme viděli v Rusku, byl pravý opak – viděli jsme, jak stát uzavírá své řady.

Takže nakonec jak neoliberální komentář, tak i důvěřivci ruského plánu zůstávají s neuspokojivým pohledem na události. Prigožin není ani předzvěstí změny režimu, ani figurkou v Putinově čtyřrozměrné šachové partii. Je to prostě rtuťovitý a divoce nezodpovědný člověk, který viděl, že mu bude odebrána jeho soukromá vojenská korporace, a rozhodl se podniknout extrémní a zločinné kroky, aby tomu zabránil. Byl to karetní hráč, který nemá nic v ruce a rozhodl se blafovat, aby se dostal z kouta – dokud jeho blaf nebyl odvolán.

AUTOR: Big Serge

[ZDROJ](#)

